Forum zonal de arhitectură şi urbanism
MOLDOVA REPER 2030

În perioada 5 - 7 iunie 2015 a avut loc la Bacău **primul forum zonal de arhitectură şi urbanism "Moldova Reper 2030"**, organizat de către Filiala Bacău-Neamţ a Ordinului Arhitecţilor din România (OAR) împreună cu filiala Uniunii Arhitecţilor Bacău-Neamţ, din timbrul de arhitectură al OAR, dedicat proiecţiei de viitor a teritoriului Moldovei, limita de Est a Europei de pe ambele maluri ale Prutului. Evenimentul, gândit ca un mix intens şi bogat de prezentări şi dezbateri menite să evidenţieze şi să aducă în atenţia opiniei publice, a specialiştilor şi factorilor decizionali vasta problematică a organizării teritoriale, a căilor de comunicaţie, a stării demografice şi a condiţiilor de mediu specifice acestei zone geografice, a reunit timp de trei zile, personalităţi de anvergură din domeniul arhitecturii şi urbanismului, oameni politici, reprezentanţi ai autorităţilor centrale şi locale, ai mediului academic şi şefi de instituţii şi organizaţii din România şi Republica Moldova.

Conferinţa, însoţită de expoziţiile: Expoziţia „Anuala de Arhitectură Iaşi – 2013", Expoziţia Uniunii Arhitecţilor din Republica Moldova şi Expoziţia omagială „Arhitect Nicolae Porumbescu", a fost deschisă de doamna arhitect Liliana BARGU, preşedinte al Filialei Teritoriale Bacău-Neamţ a Ordinului Arhitecţilor din România în prezenţa oficialităţilor, **domnul senator Dragoş LUCHIAN, domnul viceprimar Radu ABABEI, domnul primar Viorel IILIE şi domnul director al Centrului de Afaceri şi Expoziţii "Mircea Cancicov" Bacău, domnul Corneliu PRICOPE**.

Discuţiile, structurate pe 7 teme, au debutat în prima zi cu subiectele, intitulate sugestiv, **"Poduri pentru români",** abordări actuale şi perspective ale dezvoltării economico-sociale şi a relaţiilor dintre Regiunea de Nord-Est a României şi Republica Moldova şi **"Funcţional, estetic, prietenos",** restructurarea urbană în principalele oraşe de pe cele două maluri ale Prutului. Soluţii. Asemănări şi diferenţe.

Iniţiatorul şi coordonatorul proiectului, arhitectul **Constantin AMÂIEI**, director VANEL-EXIM Bacău, moderatorul primei părţi a forumului, a subliniat dorinţa ca *"această conferinţă să nu fie doar o înşiruire de referate, ci să se transforme într-o provocare care să genereze cât mai multe dezbateri, referitoare la problemele cu care se confruntă cele două Moldove, unele dintre ele foarte asemănătoare, probleme referitoare la profesia de arhitecţi şi urbanişti",* asupra cărora s-a încercat atragerea atenţiei şi găsirea unor soluţii, ce au fost consemnate într-un document **"Declaraţia de la Bacău"**, semnat în mod simbolic de către cei doi preşedinţi ai organizaţiilor profesionale din Republica Moldova şi România, respective domnii arhitecţi **Iurie Povar** şi **Şerban Ţigănaş**.

MOLDOVA REPER 2030

FORUMUL ZONAL DE ARHITECTURA SI URBANISM

editia 1 ◆ Bacău ◆ 5-7 iunie 2015

Noi, arhitecți și urbaniști din România și din Republica Moldova, reuniți la Forumul Moldova Reper 2030, organizat la Bacău de Ordinul Arhitecților din România Filiala Bacău-Neamț în luna iunie 2015, am hotărât să supunem atenției factorilor de decizie, politică și administrativă,

DECLARAȚIA DE LA BACĂU

Având în vedere că arhitectura si urbanismul sunt considerate componente esențiale ale calității vieții, menite să ofere direcții aplicabile pentru dezvoltarea durabila a societății pe termen mediu și lung, și că în prezent, în România și Republica Moldova, principiile consacrate ale arhitecturii și urbanismului nu sunt înțelese și cunoscute și in consecință neaplicate, solicităm autorităților publice să ia în considerare următoarele propuneri, rezultate din comunicările și dezbaterile reuniunii de la Bacău:

1. În cadrul politicilor din domeniul dezvoltării urbane, autoritățile publice trebuie să aplice cu prioritate recomandările cuprinse in Carta de la Leipzig pentru orașe europene durabile, Agenda Teritorială a Uniunii Europene si Promovarea Dezvoltării Sustenabile in Europa, care se referă la programele integrate de dezvoltare urbană de tip policentric ca principale mijloace de echilibrare a dezvoltării spațiale a regiunilor, in special a celor rămase în urma din punct de vedere economic.

2. Este necesară amplificarea contactelor inițiate și dezvoltarea de colaborări efective între administrațiile românești si cele din Republica Moldova în vederea realizării și punerii în practică a unor strategii comune de integrare europeană și a corelării acestor acțiuni prin programe și proiecte integrate.

3. Autoritățile din cele două țări trebuie să conștientizeze actul de arhitectură ca factor de influență semnificativ și continuu nu doar pentru imaginea spațiului in care trăim, ci și in ce privește atitudinea și conduita intregii societăți, precum și identitatea culturală a spațiului românesc de pe ambele maluri ale Prutului.

4. Este necesar ca administrațiile publice locale din Regiunea de NE a României și din Republica Moldova să promoveze strategii și programe de dezvoltare urbana a localităților, in vederea recuperării decalajelor dintre aceste regiuni și restul Europei, program de structurare cărora arhitecți și urbaniști din cele două state au un cuvânt important de formulat.

5. Atât in România cât şi in Republica Moldova este necesară implicarea mai intensă a organizaţiilor profesionale ale arhitecţilor şi urbaniştilor in actul decizional al autorităţilor publice in vederea stabilirii politicilor de restructurare urbana şi dezvoltare durabila a localităţilor.

6. Administraţiile trebuie să consulte şi să respecte punctul de vedere al specialiştilor din domeniul arhitecturii şi urbanismului, care operează indeaproape nevoile comunităţilor in care trăiesc şi care pot evalua riscurile şi consecinţele unor decizii privitoare la dezvoltarea urbană.

7. Este necesară consolidarea prestigiului şi al rolului funcţiei de arhitect şef, prin elaborarea unor acte normative care să intărească puterea de decizie a persoanelor aflate pe acest post, in calitate de garanţi şi promotori ai nivelului calitativ al actului de arhitectură şi urbanism.

8. In cadrul strategiilor de dezvoltare urbană, este necesară revizuirea documentaţiilor de urbanism in concordanţă cu politicile de dezvoltare integrată a UE, in paralel cu realizarea unor Regulamente de Urbanism aplicabile cu precizie, in vederea eliminării intervenţiilor de tip derogatoriu.

9. Autorităţile locale trebuie să iniţieze demersuri pentru a determina factorii de decizie de la nivel guvernamental şi a UE să reanalizeze reţelele de transport pentru racordarea teritoriilor din Regiunea de NE a României şi a Republicii Moldova la spaţiul european.

10. Administraţiile publice din ambele state trebuie să aplice cu prioritate politicile cu privire la mediul înconjurator prin promovarea proiectelor de arhitectură sustenabilă, ca factor al protecţiei mediului şi implicit al creşterii standardului de viaţă al cetăţenilor şi să ofere modele de bună practică prin proiecte publice.

Arh. Şerban Ţigănaş
Preşedinte al
Ordinului Arhitecţilor din România

Arh. Iurie Povar
Preşedinte al
Uniunii Arhitecţilor din Republica Moldova

În cadrul temei **“Poduri pentru români”** conferinţa a fost deschisă prin intervenţia domnului conf. dr. arh. **Mircea GRIGOROVSCHI**, reprezentant al Biroului Teritorial Nord-Est al Registrului Urbaniştilor din România, intitulată **“Teritoriul riveran Prutului – imaginarul moldav”** completată de o **scurtă prezentare a Registrului Urbaniştilor din România**.

Domnul arhitect **Iurie POVAR, Preşedinte al Uniunii Arhitecţilor din Republica Moldov**a, a prezentat două proiecte, care au acoperit zona de frontieră din Republica Moldova şi România, ambele finanţate de Guvernul României, apărute la iniţiativa a două Ministere, Ministerul Lucrărilor Publice şi Amenajării Teritoriului din România şi Ministerul Mediului şi Amenajării Teritoriului din Republica Moldova. Unul dintre ele a fost **Planul de Amenajare a Teritoriului riveran Prutului,** o lucrare elaborată în anii 90, de două instituţii URBANPROIECT Bucureşti, URBANPROIECT Chişinău, proiect ce relevă probleme actuale şi astăzi cum ar fi susţinerea programului global de integrare între România şi Republica Moldova. În concluzie, domnul arh. Iurie POVAR a pus accentul pe existenţa exemplului de colaborare, pe dorinţa ca această colaborare să fie amplificată, iar din punctul de vedere al arhitecţilor şi urbaniştilor se doreşte ca dezvoltarea şi evoluţia să continue, chiar şi sub forma unor viitoare manifestări asemănătoare.

Câteva idei despre modul de colaborare economică dintre România şi Moldova şi ce anume a făcut mediul de afaceri din regiunea de Nord-Est a României şi Republica Moldova în vederea stimulării investiţiilor în ceea ce priveşte dezvoltarea durabilă, au fost expuse de către domnul inginer **Doru SIMOVICI - Preşedintele Camerei de Comerţ şi Industrie Bacău.** *„Dezvoltarea durabilă şi în fapt creşterea calităţii vieţii cetăţenilor regiunilor noastre, aceasta este esenţa activităţilor noastre, iar dezvoltarea durabilă nu se poate face decât prin creştere economică”.*

Discuţiile au fost completate cu o serie de evenimente conexe precum:

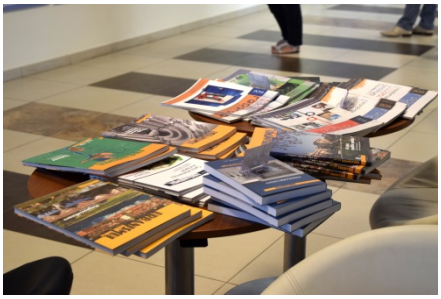
- vernisajul expoziţiei „Arhitect Nicolae Porumbescu”, expoziţie prezentată de către domnul conductor arhitect **Gyure LUDOVIC, Director al Casei de Cultură a Sindicatelor din Satu Mare,** un apropiat al arhitectului;

- concursul de fotografie **„Repere urbane. Cum vedem Moldova?”**, o expoziţie de arhitectură din Republica Moldova (care va deveni itinerantă în România), **Anuala de Arhitectură Iaşi 2013**, o expoziţie organizată de elevii Colegiului Naţional de Artă „G. Apostu” Bacău, lansarea cărţii **„Nicolae Porumbescu – Omul şi arhitectul”**, o **expoziţie de pictură-obiect-instalaţie Mihai Chiuaru** şi un spectacol de muzică şi poezie.

Membrii Biroului Teritorial Nord-Est al Registrului Urbaniştilor din România au pus la dispoziţia participanţilor pe toată perioada în care s-a desfăşurat forumul, o mică librărie organizată cu revista „Urbanismul” şi alte publicaţii ale Registrului Urbaniştilor şi revista Uniunii Arhitecţilor şi Ordinului Arhitecţilor Iaşi.

A doua parte a primei zile de discuţii, sub titlul **“FUNCŢIONAL, ESTETIC, PRIETENOS – Restructurarea urbană în principalele oraşe de pe cele două maluri ale Prutului. Soluţii. Asemănări şi diferenţe”**, a continuat cu prezentarea domnului **dr. arh. urb. Nicolae ŢARĂLUNGĂ – Director IHS România,** împreună cu domnul **arh. Sorin Gabrea – Director General Western Outdoor, şeful Comisiei Tehnice de Urbanism de pe lângă Primăria Capitalei,** referitoare la un oraş capitală, cu totul atipic în România însă nu atipic în celelalte ţări, şi anume Bucureşti.

Din partea Moldovei, **domnul arhitect Mihail KAREŢKI – arh. şef Institutul Municipal de Proiectări “Chişinăuproiect” Republica Moldova**, a prezentat **“Restructurarea oraşului Chişinău prin etape de dezvoltar**e”, iar tematica domnului **arh. urb. Alexandru Ţăranu – arh. şef al oraşului Orhei din Republica Moldova**, a constat în “Dezvoltarea Moldovei şi a oraşului Orhei luând în considerare cursul european şi dezvoltarea regională şi continentală”, cu sublinierea lucrurilor comune Moldovei şi României.

Discuţiile primei zile s-au încheiat prin prezentarea domnului **arh. Sorin NISTOR – Facultatea de Arhitectură "G. M. Cantacuzino" Iaşi**, despre principalele investiţii ce au influenţat urbanistic oraşul IAŞI realizate în ultima perioadă: proiectul ansamblului Palas, transformarea Bulevardului Ştefan cel Mare în pietonal şi blocarea proiectului unei parcări subterane sub zona parcului din faţa Teatrului Naţional, prezentarea domnului **arhitect Constantin AMÂIEI – director VANEL-EXIM Bacău** referitoare la un studiu pilot pentru zona centrală Bacău în cadrul temei generale de **"Restructurare a zonelor centrale ale municipiilor de rang I – sistematizate în anii 1970-1990"** şi o sesiune de dezbateri.

Tema **"LA UN PAS DE MÂINE. INVESTIŢIILE ÎNCOTRO – Programe şi strategii de organizare teritorială în contextul geopolitic actual la graniţa UE"** moderată de către domnul **arhitect Dan Florea – Vicepreşedinte al Filialei Teritoriale Bacău-Neamţ a Ordinului Arhitecţilor din România** a deschis cea de a doua zi de conferinţă prin prezentarea domnului **conf. dr. arh. Liviu IANĂŞI – Universitatea de Arhitectură şi Urbanism "Ion Mincu"** şi prezentarea doamnei **ing. Maria VIŞAN – director tehnic INTERGRAPH CORPORATION**, subiecte interesante ce au declanşat o serie îndelungă de dezbateri.

Momentul principal al zilei l-a constituit semnarea **Declaraţiei de la Bacău**, un document redactat înaintea discuţiilor din cadrul forumului, propusă de către membrii OAR Bacău şi înaintată tuturor participanţilor şi care a confirmat ipotezele discutate.

"Punctele atinse în această declaraţie, deşi formulate şi redactate anterior coincid cu concluziile şi problemele discutate în conferinţă, documentul deşi semnat la mijlocul zilei anticipând discuţiile ulterioare. Acest lucru arată că ne aflăm într-un moment în care înţelegem lucrurile, dar este mult de lucru înainte" a declarat în concluziile finale Preşedintele OAR România, domnul arhitect Şerban Ţigănaş.

În cadrul temei **„PLANIFICAREA URBANĂ. SE POATE FĂRĂ ARHITECŢI ŞI URBANIŞTI? – Relaţia dintre arhitecţi – autorităţi – cetăţean în programarea dezvoltării urbane. Implicarea organizaţiilor profesionale ale arhitecţilor şi urbaniştilor în actul decizional la nivel local şi central”** au conferenţiat:

Arh. Valeriu LUPAŞCU – Preşedinte „Centrul de Arhitectură şi Design” Chişinău a prezentat o ierarhie a oraşelor din Republica Moldova bazată pe infrastructura transportului, starea actuală a infrastructurii şi concluziile/efectele generate de nefuncţionarea celor două ca un întreg - un dezechilibru politic, dar şi urban.

Din partea **Facultăţii de Arhitectură din Iaşi „G. M. Cantacuzino”, domnul conf. dr. arh. Emil Dragoş CIOLACU** a adus în discuţie un subiect foarte fierbinte, de actualitate, în prezent în dezbateri, şi de extremă importanţă pentru Iaşi şi anume PUG-ul oraşului. Expunerea a adus în prim plan neregurile şi dificultăţile pe care le poate întâmpina un asemenea proiect, dar şi părţile bune, principiile de intervenţie şi nu în ultimul rând importanţa arhitecţilor şi urbaniştilor în special în elaborarea acestor planuri de amenajare teritorială şi urbanism. Au mai fost prezentate de asemenea şi două concursuri locale, unul de amenajare a râului Bahlui şi unul ce se referă la schimbarea arterei Ştefan cel Mare în pietonal.

Domnul arhitect **Ion ANDRIU – Vicepreşedinte al Ordinului Arhitecţilor din România şi Vicepreşedinte al Filialei Teritoriale Nord-Est a Ordinului Arhitecţilor din România** a continuat prezentarea planificării urbane în oraşele din nordul Moldovei prin prezentarea municipiului Suceava şi anume evoluţia postbelică a localităţii.

Tema **PATRIMONIU: TEZAUR ŞI MESAJ PENTRU VIITOR** moderată de **arhitectul Ştefan Viorel BOICIUC** a adus câteva studii şi prezentări deosebite:

- **„Bisericile medievale din Soroca”** prezentat de dr. **arh. Sergius CIOCANU**
- **Arh. Roxana Maria GHEORGHIU – Direcţia Judeţeană pentru Cultură, Culte şi Patrimoniu Galaţi** a prezentat un material teoretic, o paralelă între Chişinău şi Galaţi, despre importanţa patrimoniului în cele două oraşe, finalizând prezentarea cu legislaţia în vigoare privind protejarea patrimoniului.
- **„Repere ale arhitecturii neoclasice din Iaşi”,** prezentarea domnului **dr. arh. Ioan SASU – specialist atestat şi verificator M.C.C. – Monumente istorice Iaşi,** despre biserici şi palate boiereşti neoclasice, a dezvăluit o documentare riguroasă şi detaliată a acestui domeniu captând atenţia participanţilor.

Tema **“VIITOARELE CONEXIUNI TERESTRE. CUM NE VOM MIŞCA – Planificarea reţelelor de transport ale României – punţi de comunicare între regiunile româneşti”** a fost deschisă de prezentarea **“România 100 – autostrăzi”** a domnului **arhitect Constantin AMÂIEI,** referitoare la “*anul 2019 când se vor sărbători 100 de ani de la Unirea celor 3 provincii româneşti şi când existenţa unor autostrăzi care să le lege se impune. Însă realitatea despre infrastructura României stă altfel, regiunea Nord-Est a României şi implicit Republica Moldova fiind în continuare condamnate la subdezvoltare”.*

Un răspuns la acest subiect a venit din partea domnului **dr. ing. Lucian ŞOVA – deputat în Camera Deputaţilor din Parlamentul României,** care a prezentat politica şi priorităţile Uniunii Europene.

Din punct de vedere urbanistic o completare şi sugestii privind coeziunea teritorială au venit din partea domnului arhitect urbanist **Nicolae ŢARĂLUNGĂ**.

Finalul forumului **„CE SE VEDE CÂND ORICE SE POATE - Rezultate ale politicii pentru arhitectură aplicată în România între anii 2010 -2015**”, a venit cu concluzii despre dezbaterile din cele două zile, consemnate, prezentate şi explicate ulterior de către domnul **arhitect Şerban ŢIGĂNAŞ – Preşedintele Ordinului Arhitecţilor din România**.

„Conferinţa asta a fost despre cunoaştere, profundă cunoaştere, încercări, studii şi ratări….. şi am aflat că România ratează sistematic. Nu e nimic nou, dar totuşi trebuie să trăim cu situaţi asta.

Au existat intenţii de cooperare româno-moldoveneşti încă de acum 25 de ani, studii precedente, hârtii, planuri nefructificate. Situaţia este complet neatinsă de consecinţe ale unor astfel de studii. Această adunare pare că doreşte să ne apese pe buton, să readucă aceste probleme simţite, cunoscute, dorite, logice, necesare, din nou în atenţie.

Declaraţia face acelaşi lucru. Am aflat foarte multe despre problemele României în general şi mai ales despre problemele regiunii de Nord-Est şi ale Bucureştiului, extrem de importante, extrem de complexe şi e foarte bine că s-a discutat despre ambele în paralel deoarece ele nu se pot separa, ele sunt în acelaşi sistem.

Informaţiile despre Republica Moldova au avut un alt ton, cognitiv, dar mult mai puţin problematizant. Nu am aflat care sunt problemele reale de la Chişinău, Orhei.

Problemele Bucureştiului sunt complet diferite de ale Moldovei şi invers, dar în relaţie. Dacă despre Bucureşti s-a spus că este o dezvoltare nefructificată, dar că este un motor economic care produce, aduce, potenţial care nu se reflectă însă, în Moldova lucrurile stau altfel. Putem spune că este vorba despre o subdezvoltare cronicizată sau o decădere greu de apreciat.

Foarte mare parte din cauzele acestor situaţii este o acută incapacitate administrativă de a derula proiecte. Chiar dacă proiectele se identifică, se conturează, a le derula, a fi un bun client de proiecte publice este un sport necunoscut care nu se joacă pe aici. Ce e de făcut?

S-a sugerat că reproşăm guvernelor o anumită incapacitate de negociere a intereselor României. S-a afirmat în repetate rânduri că există o falie între guvernanţi, politicieni şi profesionişti şi s-a cerut explicit în diverse forme, pe diverse voci ca această falie să fie podită pentru că altfel nu ne putem aduce contribuţia.

S-a vorbit despre proiecte mari, noi, despre proiecte vizibile, la Iaşi, la Bacău, despre studii, despre marele proiect Palas. Fără concluzii. Care este efectul Palas asupra Iaşiului, cel mai mare proiect de investiţii într-un centru de oraş înafara Bucureştiului din ultimii 25 de ani, o ocazie absolut fantastică. Proiectele trebuie citite, trebuie înţelese. Ce trebuie să ştim este că nu există proiecte ideale pentru că ele sunt făcute de oameni, pentru oameni şi în oraşe şi atunci este foarte clar că nici un proiect nu va putea fi evaluat după o grilă. Ar trebui să ştim să vorbim despre eşecuri, mai ales cele care le cunoaştem cel mai bine. Încercarea şi greşeala sunt o metodă de a progresa.

Lipsa de colaborare între administraţiile publice şi cele guvernamentale, mai ales în cazul Bucureştiului, foarte clar şi explicit adusă în faţă această situaţie care spune că e total insuficient ca un oraş să aibă buget local dacă statul nu fructifică aceste ocazii.

Dezvoltarea despre care se vorbeşte este extraordinar de clar atrasă de competenţă şi Bacăul pierde competenţă. Şi apare cea mai grea întrebare: Cum să ne păstrăm valorile, cum să le facem să lucreze?

Nevoia de adaptare, viteza de schimbare, faptul că un plan nu mai rămâne acelaşi peste 5 sau 3 ani este o altă concluzie extraordinară. Versatilitate, modul de reacţie la ferestre care se închid, se deschid este o altă concluzie sugerată acum.

Experienţele anterioare extrem de ambiţioase au completat lista ratărilor; s-a vorbit despre Bucureşti 2000, despre ce s-a întâmplat acolo. Cu ce am rămas? Cu nişte idei care la 20 de ani după sunt probleme care se pun în acelaşi mod pentru Bucureşti.

Dacă problemele se pun în acelaşi mod înseamnă că nu am progresat sau că pe de altă parte viziunea de atunci era de calitate, avea soluţii interesante.

S-a discutat despre patrimoniu, discuţii foarte frecvente atât în România, cât şi în Moldova, cetăţi, biserici, despre oraşe, structuri urbane, evoluţii. S-au prezentat mai multe localităţi în evoluţia lor, dar prezentarea Sucevei ne-a arătat cât de fragil este un oraş în istoria lui şi cât de influenţabil de nişte momente, de nişte persoane, de nişte evenimente, fie că sunt catastrofe naturale sau apariţia cuiva pe pământ. Extrem de interesant ca un oraş să depindă atât de mult de cineva.

La final, discuţia despre autostrăzi întăreşte faptul că România ratează, iar declaraţia de la Bacău este justă."

„Schimbarea de paradigmă" a fost tema prezentată de domnul **arhitect Şerban Ţigănaş** prin care a încercat să arate câteva lucruri care să contribuie la discuţia legată de profesia de arhitect şi încotro se dezvoltă aceasta.

În finalul forumului domnii arhitecţi Dragoş CIOLACU şi Ion ANDRIU au lansat catalogul **„Nicolae Porumbescu – Omul şi arhitectul"**, rod al unei munci colective, realizat pe baza unor materiale dintr-un program finanţat din taxa de timbru, cu ajutorul domnului Gyure LUDOVIC.

